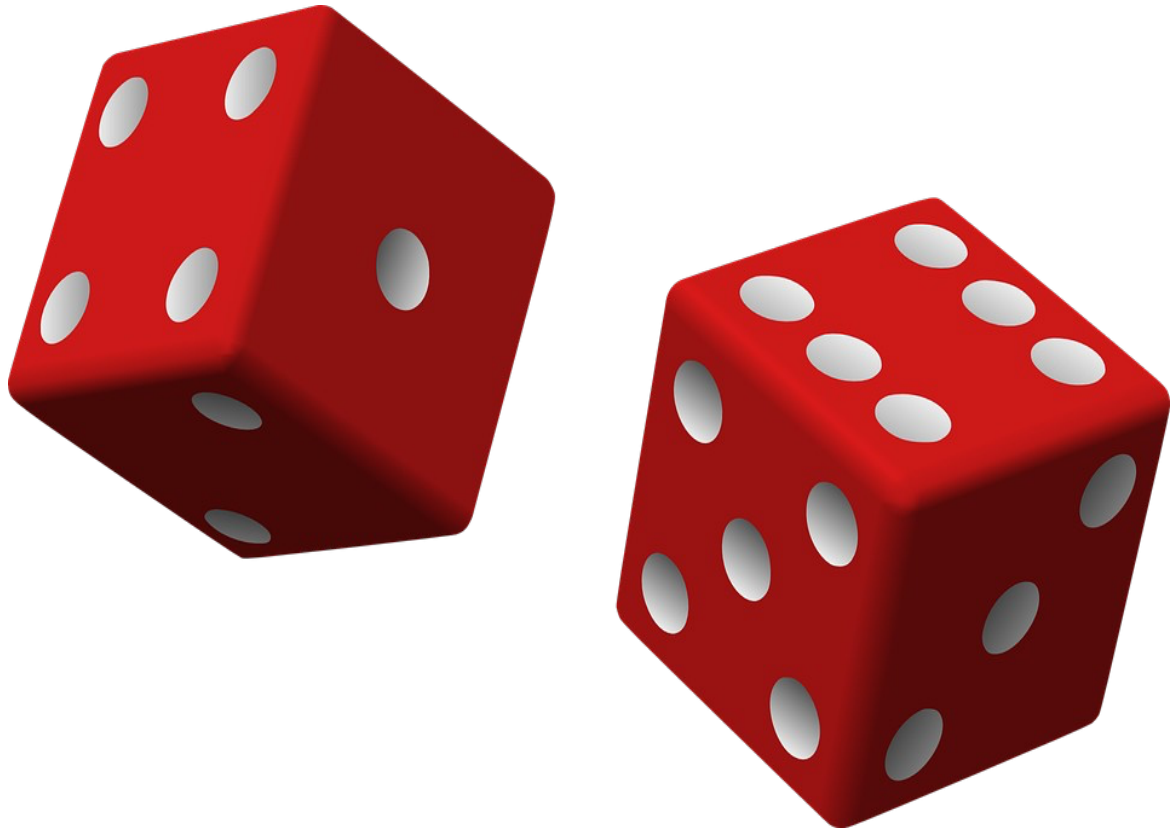

A PROBABILIDADE

"Dados vermellos" (Freeimages.com, gratuíta)

ÍNDICE

A PROBABILIDADE

1. FENÓMENOS DETERMINISTAS E ALEATORIOS. SUCESOS.....	1
<i>Exercicios</i>	1
1.1 Tipos de sucesos.....	2
<i>Exercicios</i>	2
1.2 Relacións e operacións con sucesos.....	3
<i>Exercicios</i>	3
1.3 Probabilidades dos sucesos.....	4
<i>Exercicios</i>	4
2. REGRA DE LAPLACE.....	6
2.1 Regra de Laplace.....	6
<i>Exercicios</i>	7
3. TÉCNICAS DE RECONTO.....	8
3.1 Diagramas de árbore.....	8
4. EXPERIMENTOS SIMPLES EN DIFERENTES CONTEXTOS.....	9
<i>Exercicios</i>	9
SOLUCIÓN.....	10

1. FENÓMENOS DETERMINISTAS E ALEATORIOS. SUCESOS

Na vida diaria atopámonos con acontecementos nos que sabemos de antemán o que vai acontecer, e con outros que non podemos predicir, é dicir, dependen do azar.

Nun **experimento determinista** sábese de antemán o que vai acontecer.

Exemplos:

- Quentar auga a 100 graos Celsius: sábese que a auga ferverá a esta temperatura.
- Lanzar unha pedra cara arriba: a pedra caerá debido á gravidade.
- Mesturar dúas cantidades iguais de auga e aceite: as substancias non se mesturarán e permanecerán separadas.

Nun **experimento aleatorio** non se coñece o seu resultado ata despois de telo realizado.

Exemplos:

- Lanzar unha moeda: non se pode predicir se sairá cara ou cruz.
- Lanzar un dado: non se pode saber de antemán que número sairá.
- Sacar unha carta dunha baralla: non se sabe que carta sairá.

Os **experimentos aleatorios** son experimentos cuxos resultados dependen do azar. Por exemplo: observar o resultado ao lanzar un dado.

- Un **caso**, é cada un dos posibles resultados que podemos obter ao realizar un experimento aleatorio.
- O **espazo mostral**, é o conxunto de todos os casos posibles. Designase por E.
- Un **suceso**, é un subconxunto do espazo mostral.

EXERCICIOS

Exercicio 1

Dos seguintes experimentos indica cales son aleatorios:

- a) Sacar unha carta dunha baralla.
- b) Soltar ao baleiro unha bóla e anotar o tempo que tarda en caer.
- c) Anotar o número de matrícula dos coches que pasan.
- d) Quentar un xeo no microondas e anotar o tempo que tarda en derreterse.

1.1 Tipos de sucesos

- **Suceso elemental**, é o que está formado por un só resultado.
- **Suceso composto**, é o que está formado por máis de un resultado.
- **Suceso certo ou seguro**, é o que sempre se realiza. Coincide co espazo mostral, E .
- **Suceso imposible**, é o que nunca se realiza. Desígnase por $\emptyset$.
- **Suceso contrario** dun suceso A , é o que se realiza cando non se realiza A . Desígnase por $\bar{A}$.

EXERCICIOS

Exercicio 2

No experimento que consiste en lanzar un dado de seis caras, indica:

- Un suceso elemental.
- Un suceso composto.
- O suceso seguro.
- Un suceso imposible.
- O suceso contrario ao suceso $A = \{1, 2, 3, 4\}$.

Exercicio 3

Unha bolsa contén 10 bólas numeradas do 1 ao 10. O experimento consiste en sacar unha bóla e anotar o seu número. Indica de que tipo é cada un dos seguintes sucesos:

- Sacar a bóla co número 3.
- Sacar unha bóla cun número par.
- Sacar unha bóla cun número do 1 ao 10.
- Sacar unha bóla co número 12.

1.2 Relacións e operacións con sucesos

A relación entre as dúas magnitudes dáse mediante unha ou varias frases que explican a relación que existe entre as variables.

- **Unión de sucesos:** a unión de dous sucesos A e B , que se designa por $A \cup B$ e se lee "A unión B", é o suceso formado por todos os elementos de A e todos os elementos de B .

Exemplo:

Se $A=1,2,3,4$ e $B=1,2,5$, entón $A \cup B=1,2,3,4,5$

- **Intersección de sucesos:** a intersección de dous sucesos A e B , que se designa por $A \cap B$ e se lee "A intersección B", é o suceso formado por todos os elementos que están en A e en B simultaneamente.

Exemplo:

Se $A=1,2,3,4$ e $B=1,2,5$, entón $A \cap B=1,2$

- **Sucesos incompatibles:** son sucesos que non teñen en común ningún suceso elemental.

Exemplo:

Se $A=1,2,4$ e $B=3,5$, entón A e B son sucesos incompatibles porque non teñen ningún suceso elemental en común.

EXERCICIOS

Exercicio 4

Unha bolsa contén 10 bólas numeradas do 1 ao 10. O experimento consiste en sacar unha bóla e anotar o seu número. Indica:

- a) O espazo mostral.
- b) Se consideramos os sucesos:
 A =obter número primo
 B =obter múltiplo de 3

Escribe os sucesos:

- $A \cup B$
- $A \cap B$
- $\bar{A}$

1.3 Probabilidades dos sucesos

A probabilidade dun suceso indica o grao de confianza que podemos ter en que ese suceso ocorra. A probabilidade dun suceso A désígnase por $p(A)$

Propiedades da probabilidade

- A probabilidade do suceso imposible é 0, $p(\emptyset)=0$.
- A probabilidade do suceso seguro é 1, $p(E)=1$.
- A probabilidade dun suceso calquera é un número comprendido entre 0 e 1.
- A probabilidade do suceso contrario $\bar{A}$, é $p(\bar{A})=1-p(A)$.

EXERCICIOS

Exercicio 5

Indica cal das seguintes afirmacións é verdadeira:

- a) A probabilidade dun suceso imposible é un número comprendido entre 0 e 1.
- b) A probabilidade do suceso seguro é 0.
- c) A probabilidade do suceso seguro é 1.
- d) A probabilidade dun suceso calquera é un número maior que 1.

Exercicio 6

Unha bolsa contén 10 bólas numeradas do 1 ao 10. O experimento consiste en sacar unha bóla e anotar o seu número. Indica:

- a) O espazo mostral.
- b) Se consideramos os sucesos:

A =obter número primo

B =obter divisor de 6

A intersección dos sucesos A e B , é:

- a) $A \cap B = \{2\}$
- b) $A \cap B = \{6\}$
- c) $A \cap B = \{1\}$
- d) $A \cap B = \{2,3\}$

Exercicio 7

Dunha caixa de fichas de parchís perdéronse algunhas, e quedan 4 azuis, 3 amarelas, 2 vermellas e 1 verde. Cóllese da caixa unha ficha ao chou. Relaciona cada suceso co tipo de que se trata:

a) Obter ficha azul ou amarela	1. Suceso elemental
b) Obter ficha azul	2. Suceso composto
c) Obter ficha azul, amarela, vermella ou verde	3. Suceso imposible
d) Obter ficha azul, amarela, vermella ou branca	4. Suceso seguro

2. REGRA DE LAPLACE

En estatística utilízanse multitude de fórmulas para medir a probabilidade de que se produza un ou outro resultado. Unha das máis utilizadas é a Regra de Laplace, a cal é conveniente coñecer para saber que resultado dun experimento é máis probable que apareza.

2.1 Regra de Laplace

Se todos os resultados dun experimento aleatorio son equiprobables, a probabilidade dun suceso A é:

$$p(A) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables ao suceso } A}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}}$$

Exemplo:

Nunha urna temos 4 bólas vermellas, 2 azuis, 3 negras, 2 brancas e 1 amarela. Sácase unha bóla ao azar. Atopa a probabilidade de que:

a) A bóla sexa vermella:

$$p(A) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables ao suceso } A}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{4}{12} = \frac{1}{3}$$

b) A bóla sexa azul:

$$p(A) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables ao suceso } A}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{2}{12} = \frac{1}{6}$$

c) A bóla non sexa vermella:

$$p(A) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables ao suceso } A}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{8}{12} = \frac{2}{3}$$

d) A bóla non sexa nin azul nin vermella:

$$p(A) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables ao suceso } A}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{6}{12} = \frac{1}{2}$$

EXERCICIOS

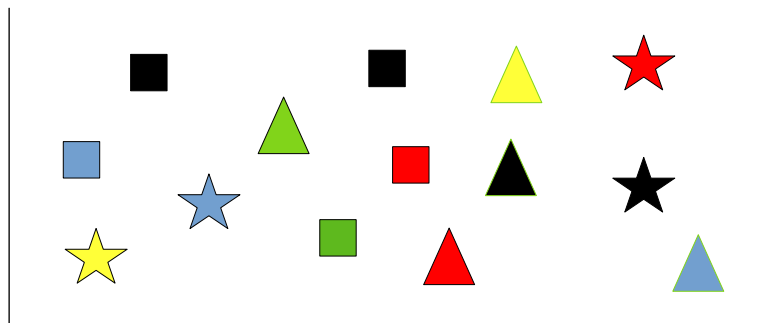
Exercicio 8

Dunha caixa de fichas de parchís perdéronse algunhas, e quedan 4 azuis, 3 amarelas, 2 vermellas e 1 verde. Cóllese da caixa unha ficha ao chou. Atopa a probabilidade de que:

- a) A ficha sexa vermella.
- b) A ficha sexa azul.
- c) A ficha sexa negra.
- d) A ficha sexa vermella ou verde.
- e) A ficha sexa vermella ou amarela.
- f) A ficha non sexa vermella.
- g) A ficha non sexa vermella nin azul.

Exercicio 9

A caixa da imaxe ten varios obxectos. Cal é a probabilidade de seleccionar unha figura ao chou, e que sexa un cadrado ou unha figura de cor negra?

3. TÉCNICAS DE RECONTO

As técnicas de recuento son métodos matemáticos utilizados para determinar o número de posibles resultados nun experimento ou situación, sen necesidade de listar todas as posibilidades. O diagrama de árbore é unha técnica que se emprega para enumerar todas as posibles combinacións ou resultados dun conxunto de eventos ou pasos. É especialmente útil cando se trata de problemas de probabilidade e cálculo, onde se busca determinar o número total de resultados posibles

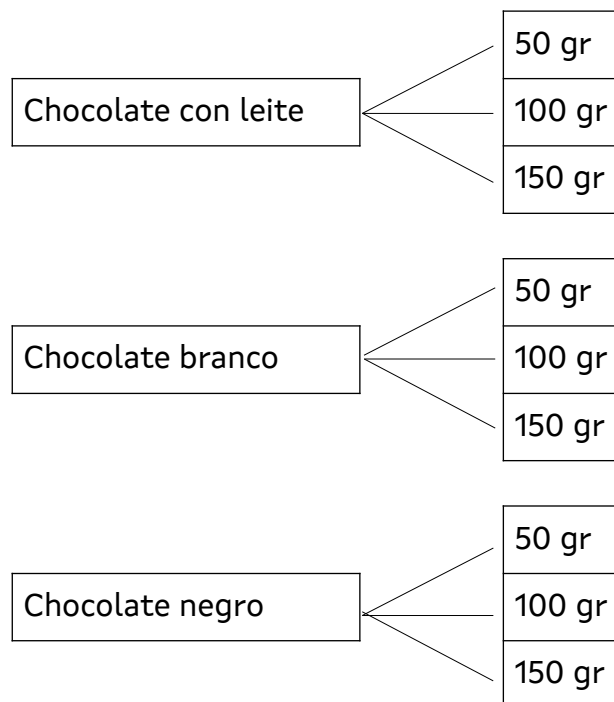
3.1 Diagramas de árbore

Un **diagrama de árbore** é unha representación gráfica empregada para amosar os datos empregando unha estrutura xerárquica. Organízase en niveis, semellante a unha árbore, onde cada rama representa unha posibilidade ou decisión.

Os diagramas de árbore empréganse en diferente contextos, como na resolución de problemas, na toma de decisións, na probabilidade e na organización de datos. Empregalos facilita a comprensión e a identificación de todas as posibles opcións.

Exemplo:

Unha pastelería elabora bombóns de tres sabores: chocolate con leite, chocolate branco e chocolate negro, e cada sabor envásase en caixas de 50, 100 e 150 gramos. Forma un diagrama de árbore. Cantos produtos diferentes se poden escoller?

Pódense escoller 9 produtos diferentes.

4. EXPERIMENTOS SIMPLES EN DIFERENTES CONTEXTOS

Para resolver problemas débense seguir os pasos:

- Ler atentamente o enunciado do problema tantas veces faga falla, ata saber o que piden e coñecer os datos de que se dispón.
- A partir da información que dá o problema, trazar unha estratexia para atopar a solución, construíndo un diagrama de árbore ou buscando unha fórmula para resolver o problema.
- Atopar os sucesos e definilos claramente.
- Atopa o espazo mostral. Enumera todos os posibles resultados do experimento, é dicir, todos os resultados que poden ocorrer.
- Identifica os casos favorables: De todos os posibles resultados posibles, identifica os que cumpren coa condición do suceso que interesa.
- Calcula a probabilidade. Divide o número de casos favorables entre o número total de resultados posibles. Isto dará a probabilidade do suceso.

EXERCICIOS

Exercicio 10

Nunha caixa de caramelos hai 3 de fresa, 5 de laranxa, 2 de limón e 1 de menta. Se sacamos un caramelo ao chou, cal é a probabilidade de sacar un caramelo de laranxa ou limón?

SOLUCIÓNS

Exercicio 1

Dos seguintes experimentos indica cales son aleatorios:

- a) Sacar unha carta dunha baralla.
- b) Soltar ao baleiro unha bóla e anotar o tempo que tarda en caer.
- c) Anotar o número de matrícula dos coches que pasan.
- d) Quentar un xeo no microondas e anotar o tempo que tarda en derreterse.

Son aleatorios os experimentos a) e c) pois de antemán non podemos saber o seu resultado.

Exercicio 2

No experimento que consiste en lanzar un dado de seis caras, indica:

- a) Un suceso elemental.
- b) Un suceso composto.
- c) O suceso seguro.
- d) Un suceso imposible.
- e) O suceso contrario ao suceso $A=\{1,2,3,4\}$.

a) $A=\{3\}$

d) $A=\{7\}$

b) $A=\{2,3,4\}$

e) $A=\{5,6\}$

c) $E=\{1,2,3,4,5,6\}$

Exercicio 3

Unha bolsa contén 10 bólas numeradas do 1 ao 10. O experimento consiste en sacar unha bóla e anotar o seu número. Indica de que tipo é cada un dos seguintes sucesos:

- a) Sacar a bóla co número 3. É un suceso elemental.
- b) Sacar unha bóla cun número par. É un suceso composto.
- c) Sacar unha bóla cun número do 1 ao 10. É un suceso seguro.
- d) Sacar unha bóla co número 12. É un suceso imposible.

Exercicio 4

Unha bolsa contén 10 bólas numeradas do 1 ao 10. O experimento consiste en sacar unha bóla e anotar o seu número. Indica:

- O espazo mostral.
- Se consideramos os sucesos:
 A =obter número primo
 B =obter múltiplo de 3

Escribe os sucesos:

- $A \cup B$
- $A \cap B$
- $\bar{A}$

a) $E = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$

b) $A = \{2, 3, 5, 7, 9\}$

$B = \{3, 6, 9\}$

Escribe os sucesos:

- $A \cup B = \{2, 3, 5, 6, 7, 9\}$
- $A \cap B = \{3, 9\}$
- $\bar{A} = \{1, 4, 6, 8, 10\}$

Exercicio 5

Indica cal das seguintes afirmacións é verdadeira:

- A probabilidade dun suceso imposible é un número comprendido entre 0 e 1. Falsa, xa que a probabilidade do suceso imposible é 0, $p(\emptyset) = 0$.
- A probabilidade do suceso seguro é 0. Falsa, xa que a probabilidade do suceso seguro é 1, $p(E) = 1$.
- A probabilidade do suceso seguro é 1. Verdadeira.
- A probabilidade dun suceso calquera é un número maior que 1. Falsa, xa que a probabilidade dun suceso calquera é un número comprendido entre 0 e 1. Nunca pode ser maior que 1.

Exercicio 6

Unha bolsa contén 10 bólas numeradas do 1 ao 10. O experimento consiste en sacar unha bóla e anotar o seu número. Indica:

a) O espazo mostral: $E = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$

b) Se consideramos os sucesos:

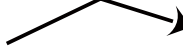
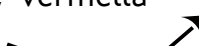

$A = \text{obter número primo} : A = \{2, 3, 5, 7\}$

$B = \text{obter divisor de 6} : B = \{1, 2, 3, 6\}$

A intersección dos sucesos A e B , é: $A \cap B = \{2, 3\}$

Exercicio 7

Dunha caixa de fichas de parchís perdéronse algunhas, e quedan 4 azuis, 3 amarelas, 2 vermellas e 1 verde. Cóllese da caixa unha ficha ao chou. Relaciona cada suceso co tipo de que se trata:

a) Obter ficha azul ou amarela		1. Suceso elemental
b) Obter ficha azul		2. Suceso composto
c) Obter ficha azul, amarela, vermella ou verde		3. Suceso imposible
d) Obter ficha azul, amarela, vermella ou branca		4. Suceso seguro

Exercicio 8

Dunha caixa de fichas de parchís perdéronse algunhas, e quedan 4 azuis, 3 amarelas, 2 vermellas e 1 verde. Cóllese da caixa unha ficha ao chou. Atopa a probabilidade de que:

a) $p(\text{Vermella}) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables ao suceso } A}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{2}{10} = \frac{1}{5}$

b) $p(\text{Azul}) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables}}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{4}{10} = \frac{2}{5}$

c) $p(\text{Negra}) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables}}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{0}{10} = 0$

d) $p(\text{Vermella ou verde}) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables}}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{3}{10}$

e) $p(\text{Vermella ou amarela}) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables}}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{5}{10} = \frac{1}{2}$

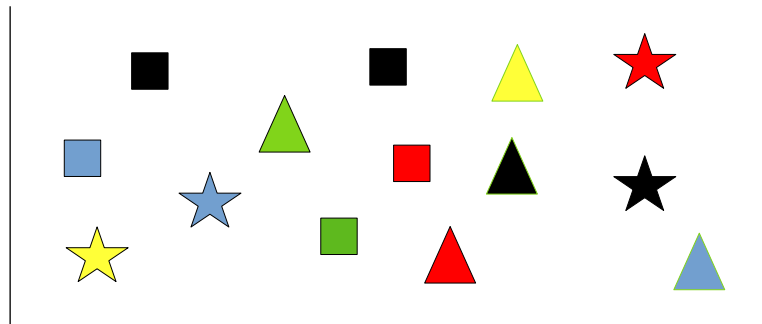
$$f) p(\text{Non sexa vermella}) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables}}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{8}{10} = \frac{4}{5}$$

$$\text{Ou tamén: } p(\text{Non sexa vermella}) = 1 - p(\text{Non sexa vermella}) = 1 - \frac{1}{5} = \frac{4}{5}$$

$$g) p(\text{Nin vermella nin azul}) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables}}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{4}{10} = \frac{2}{5}$$

Exercicio 9

A caixa da imaxe ten varios obxectos. Cal é a probabilidade de seleccionar unha figura ao chou que sexa un cadrado ou unha figura de cor negra?

$$p(\text{Cadrado ou figura negra}) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables}}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{7}{14} = \frac{1}{2}$$

Exercicio 10

Nunha caixa de caramelos hai 3 de fresa, 5 de laranxa, 2 de limón e 1 de menta. Se sacamos un caramelo ao chou, cal é a probabilidade de sacar un caramelo de laranxa ou limón?

$$p(\text{caramelo de laranxa ou limón}) = \frac{\text{n}^\circ \text{ de casos favorables}}{\text{n}^\circ \text{ de casos posibles}} = \frac{7}{11}$$